

Г. Є. Павлова,

*д. е. н., професор, декан факультету обліку і фінансів,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1400-7348>

А. Ю. Сірко,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3791-9435>

А. В. Мінковська,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку, оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою, Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9414-4210>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.6.74

ФОРМУВАННЯ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

H. Pavlova,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Dean of the Faculty of Accounting and Finance, Dnipro State Agrarian University of Economics, Dnipro, Ukraine

A. Sirko,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Dnipro State Agrarian University of Economics, Dnipro, Ukraine

A. Minkovska,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Taxation and Management Financial and Economic Security Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro, Ukraine

FORMATION OF ANALYTICAL SUPPORT FOR MANAGING THE FINANCIAL STABILITY OF AN ENTERPRISE IN AN UNSTABLE ECONOMIC ENVIRONMENT

У сучасних умовах нестабільності економічного середовища ефективно управління фінансовою стійкістю підприємства потребує удосконалення аналітичного забезпечення, яке повинно базуватися не лише на аналізі ретроспективних показників фінансової звітності, а й на використанні інструментів прогнозування та превентивного виявлення ризиків. Важливого значення набуває формування системи раннього попередження фінансових загроз, а також створення достатнього рівня фінансової міцності підприємства. У цьому контексті особливу роль відіграють механізми формування фінансових резервів ("фінансових буферів"), диверсифікація джерел доходів, раціоналізація структури капіталу, підтримання необхідного рівня ліквідності та забезпечення гнучкості управління грошовими потоками.

Метою статті є обґрунтування наукових підходів до формування комплексної системи аналітичного забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах нестабільної економічної кон'юнктури. Запропонований підхід передбачає поєднання традиційних методів фінансового аналізу з прогностичними інструментами, сценарним моделюванням, оцінюванням фінансових ризиків і формуванням фінансових резервів для підвищення адаптивності підприємства та ефективності управлінських рішень.

У ході дослідження встановлено, що рівень фінансової стійкості значною мірою залежить від оптимальної структури активів, раціонального співвідношення власного і залученого капіталу, а також відповідності між активами підприємства та джерелами їх формування.

Визначено, що результати оцінювання фінансової стійкості мають важливе значення для різних груп користувачів аналітичної інформації, зокрема власників підприємства, управлінського персоналу, інвесторів, ділових партнерів, фінансово-кредитних установ та інших зацікавлених сторін.

Обґрунтовано доцільність поєднання традиційних підходів до оцінювання фінансового стану підприємства з інструментами сценарного моделювання, прогнозування ключових фінансових показників та системного аналізу ризиків. Така інтеграція сприяє формуванню більш повної інформаційно-аналітичної бази для прийняття ефективних управлінських рішень, що є особливо актуальним у період підвищеної економічної невизначеності та динамічних змін зовнішнього середовища.

In today's unstable economic environment, effective management of a company's financial stability requires improved analytical support, which should be based not only on the analysis of retrospective financial reporting indicators, but also on the use of forecasting and preventive risk identification tools. It is important to develop a system for early warning of financial threats and to ensure a sufficient level of financial strength for the enterprise. In this context, mechanisms for forming financial reserves ("financial buffers"), diversifying sources of income, rationalizing the capital structure, maintaining the necessary level of liquidity, and ensuring flexibility in cash flow management play a special role.

The purpose of the article is to substantiate scientific approaches to the formation of a comprehensive system of analytical support for managing the financial stability of an enterprise in conditions of an unstable economic situation. The proposed approach involves combining traditional methods of financial analysis with forecasting tools, scenario modeling, financial risk assessment, and the formation of financial reserves to increase the adaptability of the enterprise and the effectiveness of management decisions.

The study found that the level of financial stability largely depends on the optimal structure of assets, the rational ratio of equity and borrowed capital, as well as the correspondence between the assets of the enterprise and the sources of their formation.

It was determined that the results of financial stability assessment are important for various groups of users of analytical information, in particular, enterprise owners, management personnel, investors, business partners, financial and credit institutions, and other interested parties.

The expediency of combining traditional approaches to assessing the financial condition of an enterprise with scenario modeling tools, forecasting key financial indicators, and systematic risk analysis has been substantiated. Such integration contributes to the formation of a more complete information and analytical base for effective management decisions, which is particularly relevant in a period of increased economic uncertainty and dynamic changes in the external environment.

Ключові слова: формування, аналітичне забезпечення, управління, фінансова стійкість, підприємство, умови, нестабільне економічне середовище.

Key words: formation, analytical support, management, financial stability, enterprise, conditions, unstable economic environment.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасні умови функціонування підприємств характеризуються високим рівнем макроекономічної нестабільності, посиленням інфляційних процесів, коливан-

нями валютних курсів, трансформацією ринків збуту та ускладненням доступу до фінансових ресурсів. Для українських підприємств додатковими чинниками ризику виступають воєнно-політична нестабільність, порушен-

ня логістичних ланцюгів, зниження платоспроможності контрагентів та підвищення вартості капіталу. За таких умов питання забезпечення фінансової стійкості набуває стратегічного значення, оскільки саме вона визначає здатність підприємства зберігати платоспроможність, підтримувати оптимальну структуру капіталу, генерувати стабільні грошові потоки та забезпечувати довгостроковий розвиток.

Аналітичне забезпечення управління фінансовою стійкістю має орієнтуватися не лише на ретроспективну оцінку показників фінансової звітності, а й на формування системи раннього попередження ризиків та створення достатнього запасу фінансової міцності. Йдеться про обґрунтування механізмів формування "фінансових буферів", диверсифікацію джерел доходів, оптимізацію структури капіталу, підтримання ліквідності та забезпечення гнучкості грошових потоків. Саме інтеграція інструментів аналізу, прогнозування та сценарного моделювання дозволяє підвищити адаптивність підприємства до зовнішніх викликів. Формування комплексного аналітичного забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах нестабільності є необхідною передумовою його стабільного функціонування та довгострокового розвитку, що визначає актуальність і практичну значущість обраної тематики дослідження.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика аналізу фінансової стійкості підприємства традиційно посідає вагоме місце у наукових дослідженнях та практиці фінансового менеджменту. У науковій літературі ґрунтовно висвітлено методологічні засади, етапність проведення аналізу, систему показників та інструментарій оцінювання фінансової стійкості. Значний внесок у розвиток теоретичних і прикладних аспектів фінансового аналізу зробили, зокрема В. Бабенко, Т. Назарова, Ю. А. Гайбура, В. В. Кірсанова, В. О. Самсонова, М. О. Лищенко, Г. О. Партин, С. Я. Папірник, В. Й. Плиса, М. В. Руденко, І. І. Румик, О. В. Рябчук, В. О. Самсонова, С. М. Халатур, Г. Є. Павлова, І. М. Черен та інші науковці, у працях яких обґрунтовано підходи до оцінювання ліквідності, платоспроможності, структури капіталу та фінансової рівноваги підприємства.

Водночас сучасні умови нестабільного економічного середовища потребують переосмислення традиційних підходів та їх адаптації до підвищеного рівня ризиків і невизначеності. Тому в межах дослідження формування аналітичного забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємства особлива увага приділяється не лише класичним методикам фінансового аналізу, а й сучасним підходам до інформаційно-аналітичної підтримки управлінських рішень, що враховують трансформацію бізнес-моделей, зміну джерел фінансування та необхідність забезпечення гнучкості фінансової системи підприємства.

Крім того, використано сучасні наукові та ділові джерела, у яких висвітлюються особливості функціонування підприємств в умовах воєнної та макроекономічної

нестабільності, що дозволило розширити теоретичну базу дослідження та адаптувати її до реалій сучасного економічного середовища.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Наявні публікації переважно зосереджені на загальних питаннях фінансового аналізу, тоді як специфіка адаптації аналітичного інструментарію до воєнних та кризових ризиків розкрита фрагментарно. Зокрема, дискусійними залишаються питання визначення релевантних нормативних і граничних значень показників фінансової стійкості в умовах різких коливань ринкової кон'юнктури, інфляційних процесів та структурних змін у діяльності підприємств. Відсутність чітко обґрунтованих орієнтирів ускладнює прийняття управлінських рішень та знижує ефективність системи фінансового моніторингу. У зв'язку з цим дослідження, спрямоване на розроблення підходів до формування комплексного аналітичного забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах нестабільного економічного середовища, має вагоме практичне значення та відповідає актуальним потребам сучасного бізнесу.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є розроблення науково обґрунтованих підходів до формування комплексного аналітичного забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах нестабільного економічного середовища, що включає інтеграцію традиційних і прогнозних методів фінансового аналізу, сценарного моделювання, оцінки ризиків та формування "фінансових буферів" для підвищення адаптивності та ефективності управлінських рішень.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У контексті формування аналітичного забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємства важливим етапом є всебічна оцінка його фінансового стану, що ґрунтується на комплексному аналізі складу, обсягів і структури активів та джерел їх формування. Такий аналіз дає змогу визначити рівень фінансової самостійності підприємства, ступінь його економічної самостійності та здатність ефективно реалізовувати завдання, визначені установчими документами [1].

Фінансово стійким вважається підприємство, яке здатне забезпечувати формування та використання активів переважно за рахунок власних фінансових ресурсів, підтримувати раціональну структуру капіталу та уникати надмірного накопичення дебіторської і кредиторської заборгованості. Важливою ознакою такої стійкості є своєчасне виконання зобов'язань перед контрагентами, державою та іншими учасниками господарських відносин. У нестабільному економічному середовищі аналітичне забезпечення управління фінансовою стійкістю повинно бути спрямоване на своєчасне виявлення ризиків, оцінку платоспроможності та підтримання оптимального співвідношення між власними і за-

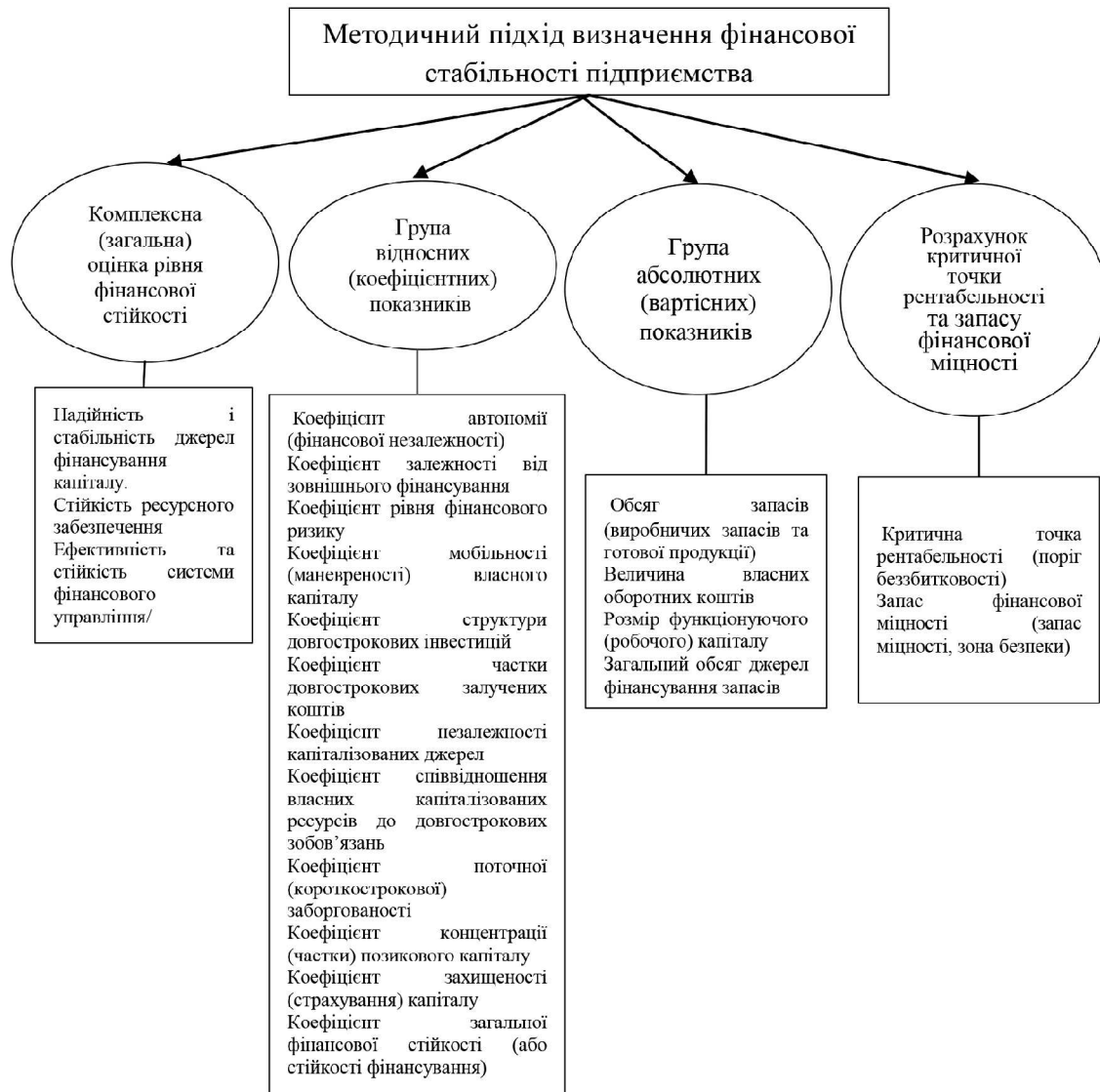

Рис. 1. Методичний підхід до комплексного визначення фінансової стійкості підприємства

Джерело: [5].

лученими джерелами фінансування діяльності підприємства [4].

У межах формування аналітичного забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємства ключову роль відіграє ефективне управління фінансовими ресурсами. Рівень фінансової стійкості значною мірою визначається раціональною структурою активів, збалансованим співвідношенням власного і позикового капіталу, а також узгодженістю між активами підприємства та джерелами їх фінансування. Саме така збалансованість створює передумови для стабільного функціонування підприємства в умовах нестабільного економічного середовища.

Результати аналізу фінансової стійкості мають важливе значення для широкого кола користувачів аналітичної інформації. До них належать засновники підприємства, управлінський персонал, інвестори, ділові партнери, фінансові установи та інші зацікавлені сторони. Системне оцінювання фінансової стійкості на основі якісного аналітичного забезпе-

чення дає можливість зовнішнім користувачам оцінити потенційні фінансові можливості підприємства, рівень його надійності та перспективи подальшого розвитку [6].

Водночас одним із ключових завдань аналізу фінансової стійкості є визначення здатності підприємства протистояти впливу різноманітних факторів ризику — як внутрішніх, так і зовнішніх, а також непередбачуваних змін економічного середовища. Результати такого аналізу можуть інтерпретуватися по-різному залежно від інтересів користувачів інформації. Зокрема, власники підприємства (акціонери, інвестори та інші учасники, що формують статутний капітал) зазвичай допускають помірне зростання частки позикового капіталу з метою розширення діяльності та підвищення рентабельності. Натомість кредитори, зокрема банки та постачальники ресурсів, надають перевагу підприємствам із вищою часткою власного капіталу, що свідчить про їхню більшу фінансову надійність і нижчий рівень ризику [7].

У межах формування аналітичного забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємства важливим є визначення оптимальних меж її рівня. Недостатній рівень фінансової стійкості створює загрозу втрати платоспроможності, зниження фінансової незалежності та обмежує можливості підприємства щодо фінансування розвитку виробництва і підтримання безперервності господарської діяльності. Водночас надмірна фінансова стійкість також може мати негативні наслідки, оскільки свідчить про неефективне використання ресурсів, зокрема через накопичення надлишкових запасів, резервів чи вільних грошових коштів, що стримує динаміку розвитку підприємства [8].

У сучасних умовах нестабільного економічного середовища фінансова стійкість підприємства розглядається як складна фінансово-економічна категорія, що характеризується системою взаємопов'язаних абсолютних і відносних показників. Саме ці показники формують основу аналітичного забезпечення управління фінансовою стійкістю та дозволяють оцінити здатність підприємства підтримувати стабільний фінансовий стан у довгостроковій перспективі.

Існуючі методичні підходи до аналізу фінансової стійкості передбачають поетапне проведення аналітичних процедур. Незважаючи на певні відмінності у трактуванні поняття фінансової стійкості та порядку розрахунку окремих показників у наукових джерелах, загалом дослідження здійснюється за логічною послідовністю. Спочатку проводиться загальна оцінка рівня фінансової стійкості підприємства. Далі на основі даних бухгалтерського балансу розраховується система відносних показників, що характеризують структуру капіталу та ступінь фінансової незалежності. Наступним етапом є визначення абсолютних показників, які відображають рівень забезпеченості запасів джерелами їх формування та дозволяють встановити тип фінансової стійкості підприємства. Завершальним етапом виступає аналіз показників, сформованих на основі звіту про фінансові результати, зокрема визначення порогу рентабельності, запасу фінансової міцності та проведення факторного аналізу, що дозволяє поглибити аналітичну оцінку фінансової стійкості підприємства [10].

Схематичне відображення моделі визначення фінансової стійкості підприємства подано на рис. 1.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У результаті проведеного дослідження обґрунтовано підходи до формування комплексного аналітичного забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах нестабільного економічного середовища. Встановлено, що традиційні інструменти фінансового аналізу потребують доповнення сучасними прогностичними методами, які дозволяють своєчасно виявляти потенційні ризики, оцінювати альтернативні сценарії розвитку та підвищувати обґрунтованість управлінських рішень.

Доведено доцільність інтеграції класичних методів оцінювання фінансового стану підприємства з інструментами сценарного моделювання, прогнозування

фінансових показників та системної оцінки ризиків. Такий підхід сприяє формуванню більш цілісної інформаційно-аналітичної бази для прийняття управлінських рішень, що особливо важливо в умовах економічної нестабільності, високої невизначеності та зростаючих зовнішніх викликів.

Обґрунтовано необхідність формування на підприємствах системи "фінансових буферів", які виконують роль механізму забезпечення фінансової гнучкості та підвищують здатність суб'єктів господарювання адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Використання запропонованого комплексного аналітичного підходу дозволяє підвищити ефективність управління фінансовою стійкістю підприємства, своєчасно реагувати на ризики та забезпечувати стабільність його функціонування у довгостроковій перспективі.

Перспективи подальших досліджень доцільно спрямувати на розроблення прикладних інструментів цифрової аналітики та економіко-математичних моделей прогнозування фінансової стійкості підприємств з урахуванням галузевих особливостей та умов трансформації економічного середовища.

Література:

1. Бабенко В., Назарова Т. Фінансові потоки підприємств в умовах економічної нестабільності. Економіка та суспільство. 2025. № 74. С. 1—12. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6063> (дата звернення: 09.03.2026).
2. Гайбура Ю. А. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Подільський державний аграрно-технічний університет, 2021. 176 с.
3. Кірсанова В. В., Самсонова В. О. Фінансова діагностика в умовах воєнного стану. Economics: time realities. 2025. № 1 (77). С. 30—37. DOI: 10.15276/ETR.-01.2025.4. <https://economics.net.ua/files/archive/2025/No1/30.pdf> (дата звернення: 09.03.2026).
4. Лишенко М. О. Аналіз фінансової стійкості підприємства як елементу забезпечення фінансової стабільності його діяльності. Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки. 2018. № 2. С. 49—57. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=-FILA=&S21STR=VchuE_2018_2_9 (дата звернення: 01.03.2026).
5. Партин Г. О., Папірник С. Я. Забезпечення фінансової стійкості підприємства за умов нестабільності середовища функціонування. Mechanism of an Economic Regulation. 2022. № 3—4 (97—98). С. 129—135.
6. Плиса В. Й. Фінансова стійкість як запорука економічної безпеки підприємства в умовах повоєнного відновлення економіки. Економічний розвиток. 2025. № 54. С. 82—88.
7. Руденко М. В. Управління фінансовою стійкістю підприємств в умовах війни. Теорія та практика сучасних інноваційних систем. 2024. № 4 (6). С. 121—126.
8. Румик І. І. Діагностика фінансової стійкості малих підприємств у контексті економічного механізму розвитку. Економіка та підприємництво. 2025. № 5. С. 21—35. DOI: 10.32702/2307-2105.2025.5.21.

9. Рябчук О. В. Аудит фінансової стійкості підприємств в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2025, № 73. С. 1—12, URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5791> (дата звернення: 01.03.2026).

10. Самсонова В. О. Фінансова діагностика в умовах воєнного стану. Economics: time realities. 2025. № 1. С. 30—37, URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2025/No1/30.pdf> (дата звернення: 01.03.2026).

11. Халатур С. М., Павлова Г. Є., Рудакова В. Ю., Матвійчук Є. Д. Методичні аспекти управління фінансовою стійкістю аграрних підприємств в умовах їх діджиталізації. Агросвіт. 2021. № 21—22. С. 19—26. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.21.19>

12. Черен І. М. Управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах турбулентності економічного середовища. Вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Економічні науки. 2025. С. 45—54.

References:

1. Babenko, V. and Nazarova, T. (2025), "Financial flows of enterprises in conditions of economic instability", *Ekonomika ta suspil'stvo*, [Online], vol. 74, pp. 1—12, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6063> (Accessed 9 March 2026).

2. Haibura, Yu.A. (2021), *Finansovyi analiz* [Financial analysis], Podil's'kyi derzhavnyi ahrarno-tekhnichnyi universytet, Kam'ianets'-Podil's'kyi, Ukraine.

3. Kirsanova, V.V. and Samsonova, V.O. (2025), "Financial diagnostics in conditions of martial law", *Economics: time realities*, [Online], vol. 1, no. 77, pp. 30-37, available at: <https://economics.net.ua/files/archive/2025/No1/30.pdf> (Accessed 1 March 2026). DOI: 10.15276/ETR.01.2025.4.

4. Lyshenko, M.O. (2018), "Analysis of financial stability of the enterprise as an element of ensuring financial stability of its activity", *Visnyk Cherkas'koho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, [Online], vol. 2, pp. 49-57, available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=1-0&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILEA=&S21STR=VchuE_2018_2_9 (Accessed 9 March 2026).

5. Partyn, H.O. and Papirnyk, S.Ya. (2022), "Ensuring financial stability of the enterprise in conditions of instability of the functioning environment", *Mechanism of Economic Regulation*, vol. 3—4 (97—98), pp. 129—135.

6. Plysa, V.Y. (2025), "Financial stability as a guarantee of economic security of the enterprise in conditions of post-war economic recovery", *Ekonomichni rozvytok*, vol. 54, pp. 82—88.

7. Rudenko, M.V. (2024), "Management of financial stability of enterprises in conditions of war", *Teoriia ta praktyka suchasnykh innovatsiinykh system*, vol. 4 (6), pp. 121—126.

8. Romyk, I.I. (2025), "Diagnostics of financial stability of small enterprises in the context of the economic mechanism of development", *Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, vol. 5, pp. 21—35. DOI: 10.32702/2307-2105-2025.5.21.

9. Riabchuk, O.V. (2025), "Audit of financial stability of enterprises in conditions of martial law", *Ekonomika ta suspil'stvo*, [Online], vol. 73, pp. 1—12. available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5791> (Accessed 1 March 2026).

10. Samsonova, V.O. (2025), "Financial diagnostics under martial law", *Economics: time realities*, [Online], vol. 1, pp. 30—37, available at: <https://economics.net.ua/files/archive/2025/No1/30.pdf> (Accessed 1 March 2026).

11. Khalatur, S.M., Pavlova, H.Ye., Rudakova, V.Yu. and Matviichuk, Ye.D. (2021), "Methodical aspects of managing financial stability of agricultural enterprises in conditions of their digitalization", *Ahrosvit*, vol. 21—22, pp. 19—26. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792-2021.21.19>

12. Cheren, I.M. (2025), "Management of financial stability of the enterprise in conditions of turbulence of the economic environment", *Visnyk Volyn's'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Ekonomichni nauky*, pp. 45—54.

Отримано редакцією журналу / Received: 09. 03.26

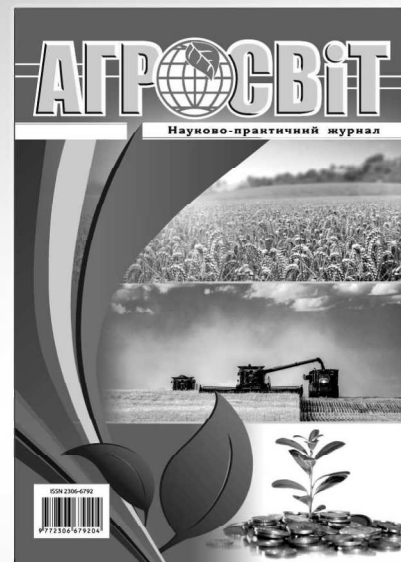
Процеженовано / Revised: 14. 03.26

Схвалено до друку / Accepted: 17.03.26

АГРОСВІТ

<https://nauka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

**Журнал включено до переліку
наукових фахових видань України
з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)**

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292